

List pražského biskupa

k narovnání některých majetkových i nemajetkových křivd učiněných státem proti

Církvi československé husitské a Třetí pražský artikul

Má církev oprávnění přijmout náhradu za újmy, kterými prošla?

Vydáno z pověření pražské diecézní rady a na žádost mnohých členů církve.

Vážené sestry a vážení bratři v Ježíši Kristu,

v posledních dnech a týdnech jste zajisté ve svém okolí dotazováni, jak je možné, že také novodobí husité mohou přijmout finanční prostředky ze státního rozpočtu, když je stát na tom finančně nedobře, když by snad tato církev měla zůstat bez finanční poskvrny. I já jsem si tuto otázku několik měsíců kladl. Byl jsem zástupcem Ekumenické rady církví v expertní komisi a k celému projektu vedeného ostatními církvemi jsem byl zdrženlivý. Stále jsem před sebou viděl onen Třetí pražský artikul: *“že mnozí knězie a mnišie světským právem panují nad velkým zbožím tělesným, proti přikázání Kristovu a na příkazu svému úřadu kněžskému a k veliké škodě pánóm stavu světského: aby takovým kněžím to neřádné panovanie odnjato a staveno bylo, a aby podlé Čtenie nám příkladně živi byli a navedeni k stavu Kristovu a apoštolskému!”* Nejinak tomu možná bylo i ve vašich myslích. A tak jsem si znovu a znovu kladl otázku, máme oprávnění přijmout narovnání některých majetkových křivd?

Naše církev nejvyšším zákonodárným orgánem Církevním sněmem v lednu 2008 rozhodla přijmout princip narovnání. Bylo to za finančně výhodnějších podmínek, což pro přijetí principu narovnání není podstatné, neboť **buď je církev připravena některé křivdy způsobené ze strany státu přijmout, anebo je církev zásadně proti**. Princip narovnání byl církví přijat. To mi také bylo některými členy jiných církví častokrát připomínáno, a to především ve chvílích mého váhání a nehlasování pro „výhodnou nabídku“.

Stavby sborů a domů, nabývání majetku CČS

Otcové zakladatelé při stavbách našich kostelů a sborů častokrát pamatovali i na financování provozu. A tak vznikaly u našich sborů ve velkých městech malé i velké činžovní domy, vznikala divadla a stavěla se kolumbária. K tomu se přidávala nezištná obětavost každého člena církve, který tu pomohl fyzicky, tu přidal desítky tisíc korun, dovezl řůru cihel, či kabely na rozvod elektrické energie na stavbu „svého“ sboru. Za několik měsíců byly na mnoha místech postaveny chrámy Páně, mnohdy i s finančně soběstačnými provozy pro hospodářské zabezpečení života náboženských obcí. Velká část těchto domů a

provozů je dnes v soukromých rukách, není možné narovnáním způsobovat nové křivdy, a tak církve za tyto stavby a hospodářské provozy, které ji zabezpečovaly i finanční prostředky, dostane náhradu za stavbu jako takovou i za přiměřený zisk, který by správa takové budovy za dobu vlastnictví při dobrém hospodaření přirozeně vytvořila. **Církev československá husitská nebude žádat žádný majetek**, který by získala od císaře, lenního pána či šlechty do správy či vlastnictví, neboť veškerý majetek, který ji byl zabaven, **byl majetkem jednotlivých drobných střadatelů našich pradědů, dědů a otců, který tito členové darovali církvi.**

Další otázku, kterou jsem si položil ve vztahu k nalezení oprávnění, nebo vědomého zamítnutí nabízené náhrady bylo: **Kolik majetku bylo zabaveno a jaká výše finančního narovnání bude v souladu s Písmem a Třetím pražským artikulem přijatelná pro život církve?** Je možné zajisté spočítat a často i dohledat, jaké výnosy by přinesly majetky církve do jejího rozpočtu za 40 let násilného útlaku svobody svědomí v lidově demokratickém a později v socialistickém uspořádání.

Nemajetková újma a její vyčíslení

Je však nutné připočíst i **újmu na ideovém životě a rozvoji církve.** Přečteme-li si odůvodnění zákona 218/1949 Sb., zjistíme, že stát odejme od církve veškeré zátěže finanční a hospodářské povahy a převezme ke svému opatrování starost o sociální zabezpečení, starost o majetky, uhradí veškeré náklady administrativního i duchovního provozu. Obětavost obecného kněžstva – Božího lidu tak byla potlačena a faráři dostali almužnu pro svůj život v rádech několika sto korun na jeden měsíc. To však nebylo to nejhorší. Daleko tragičtějším a promyšlenějším byl útok na ideové základy církve. Čteme-li si v archivech dopisy některých duchovních naší církve, vidíme v nich, že část z nich uvěřila komunistické straně a skutečně se domnívala, že, zjednodušeně řečeno, nastolením komunismu dojde i k nastolení Království Božího, spravedlnosti, klidu a pokoje na zemi. Svobodné volby v roce 1948 nakonec ukázaly, že v tomto názoru nebyla tato část duchovenstva ČČS osamocena. Pravicově smýšlející duchovní, znalí situace v tehdejší Sovětském svazu, upozorňovali na riziko tohoto závěru. Církev přišla o část levicově smýšlejících, kteří ji nakonec z různých důvodů opustili a část pravice, která byla pozavírána, případně nucena k fyzické práci mimo život církve, neboť nikdo nemohl vykonávat duchovní službu bez státního souhlasu.

Nemajetkovou újmu však bývalý režim spáchal i zjednodušením a využitím husitství k argumentaci tzv. třídního boje a vítězstvím pracujícího lidu nad šlechtou a později i kapitalismem. Církvi byla vyjmuta hlavní ideová linie, kterou přijala na 1. zasedání I. sněmu v roce 1924 v ideovém referátu profesora Statečného a referátu profesora Spisara v naukovém výboru sněmu. Reformní

náboženské dílo M. Jana Husa a středověkých husitů bylo přeznačeno nálepkou třídního boje.

Zde je nutné vidět příčinu zásadního úbytku členstva a jeho obětavosti mezi léty 1950 až 1991 (sčítání lidu). Ztráta 800 tisíc věřících lidí byla největší ze všech církví a církevních společenství na území tehdejšího Československa. Kdyby stát nepodnikl tento zásadní útok vůči husismu, měla by Církev československá možná stále 1 milion věřících. Kdyby každý z těchto věřících věnoval církvi ročně 100,- Kč, **byla by církev i dnes měla oněch potřebných 100 milionů korun na roční výplatu svých duchovních** (tč. je měsíční průměrný plat nastupujícího duchovního po absolvování Univerzity Karlovy pouhých cca 12000,- Kč) i s odvody do sociálního a zdravotního pojištění státu. Za čtyřicet let i při předpokládaném mírném poklesu členstva, jak můžeme sledovat v západním světě, by církev v tomto ohledu mohla počítat s částkami v řádech miliard korun.

Zabavení majetku Ústředí sociální práce ČČS

Třetím silným argumentem pro převzetí finanční náhrady za újmy státu vůči církvi je převzetí majetku Ústředí sociální práce Církve československé Československou lidově demokratickou republikou.

Po zasedání I. sněmu ČČS se také rozvinula systematická práce církve v sociálních službách. Začali vznikat odbory sociální práce v péči o sirotky, válečné veterány, lidi bez domova, přestárlé, nemocné a opuštěné. Církev se zapojila do boje proti alkoholismu a všem závislostem tohoto světa a v místech, kde nebyla dostupná lékařská péče (nemocnice), vzniklo na 25 ošetrovatelských stanic. **Po celém území Československa vzniklo na 300 poboček sociálních odborů**, ve kterých pracovalo tisíce dobrovolníků. Církev vybudovala a provozovala domovy pro seniory, pomáhala ve všech oblastech života, kde státní sociální podpora první republiky selhávala nebo byla nedostatečná. **Majetek takto zabavený přepočtený na dnešní finanční prostředky se v hrubých odhadech pohybuje v řádech několika stovek milionů korun.**

Konec Konstantinovské éry a vlastní správa církve

Z výše uvedených argumentů, které jsem častokrát zvažoval, jsem subjektivně došel k závěru, že **Církev československá husitská, která vznikla pro obnovu náboženského a mravního života československých občanů, má oprávnění přijmout částečnou majetkovou náhradu, neboť odebraný majetek byl získán z darů a příspěvků jejích členů -drobných živnostníků, rolníků, železničářů, dělníků, učitelů, lékařů, právníků, úředníků i poslanců prvorepublikového parlamentu ad.** Zabráním tohoto majetku a jeho využíváním, ale též ideovým zneužitím husitství, způsobil stát církvi škodu a omezil ji v jejím základním poslání, tedy sloužit národu a lidem. Tato újma se dále prohlubuje, neboť současné částečné narovnání nebylo dostatečně státem

argumentováno a vytvořilo ve společnosti mylný dojem, že Církev československá husitská žije ze státního rozpočtu všech daňových poplatníků.

Stojíme na novém duchovním i hospodářském začátku. Tento začátek je v rukou Božích a v našem přičinění. Po 1700 letech života církve obecné a 92 letech života obnovené organizované církve husitské bude CČSH a všichni její členové odkázáni s Boží pomocí na svůj um a píli. **Budeme muset prokázat, že nás Bůh povolal především k náboženské a mravní obnově národa Československého, aby ke Kristu byli povoláni mnozí, kteří by jinak Krista nepoznali.** Tento úkol nebudeme plnit prostřednictvím peněz daňových poplatníků, jak se mnozí dosud mylně domnívají, ale po 30 letech přechodného období budeme muset vychovat novou generaci, která uvidí smysluplnost života s Kristem, s konáním církve v tomto světě. Z této generace se stanou dobří hospodáři svěřeného majetku. K tomu budou sami tito oddaní členové jako v počátcích církve věnovat na její činnost dostatek finančních prostředků. Jen tak můžeme v budoucnu naplnit odkaz Třetího pražského artikulu, jen tak můžeme být v souladu s Písmem!

Jak církev naloží s finančními prostředky

Demokratický princip přijímání výpovědí ve věci víry (dogmat) a řádů řadí Církev československou husitskou mezi církevní organizace, v nichž nerozhoduje malá skupina lidí, ale ve všech orgánech nadpoloviční většina aktivních členů církve. To má své klady i zápory. S uvědoměním si těchto **metod řízení a správy církve**, zřídila Ústřední rada CČSH odbornou komisi tvořenou vždy dvěma zástupci každé diecéze, která by měla připravit principy správy a hospodaření celé církve tak, aby po 30 letech od přijetí zákona byla církev nejen duchovně silná a přispívala k duchovní léčbě společnosti, ale také, aby byla finančně zcela soběstačná. **Komise se na uplynulých zasedáních věnovala především otázce hospodářského zhodnocení navrácených prostředků a konsensuálním rozhodováním** (tedy hlasováním všech zúčastněných pro návrh) se na základních principech dohodla.

Finanční prostředky budou rozděleny do několika oblastí. Církev bude investovat nejprve do vlastního majetku a pokusí se zhodnotit prozatím nevyužité prostory a ty formou pronájmů zhodnocovat (např. půdními vestavbami, opravami a rekonstrukcemi). Takto získané finanční prostředky pak 4. – 17. rok po přijetí zákona pomohou s dofinancováním klesající státní dotace na platy duchovních. Druhým pilířem by se měly stát investiční záměry a projekty církve (církve na základě naplnění svého poslání vybuduje a bude provozovat vlastní projekty /viz Ústředí sociální práce ve 30. letech/ sociálních domů, domů pro seniory, kontaktních center, mateřských škol ad.; dobrým příkladem může být Betanie, Horizont ad. – z obdobných projektů však nelze očekávat vyšší zisk). Třetí oblastí by měla být konzervativní správa finančních prostředků (např. termínované vklady, státní dluhopisy) a případnou čtvrtou oblastí provozování vlastních projektů a investic (blíže k rozboru bylo uvedeno

v červencovém čísle Českého zápasu). Jednotlivé diecéze byly vyzvány, aby provedly personální audity. Personální audit bude proveden i v úřadu ústřední rady.

Každá změna bude schvalována v rámci demokratického rozhodování a za souhlasu drtivé většiny volených zástupců (nejlépe konsensuálním rozhodováním). Správa takových prostředků bude konána veřejně pod dohledem dozorčích orgánů církve.

Sestry a bratři v Kristu Ježíši, nastává čas nám daný! Je a bude jen na nás, jak řádně a dle Boží vůle budeme s navrácenými prostředky pro dobro lidem kolem nás nakládat tak, abychom jednou mohli všichni stanout u Hospodina a sdělit: *„Jsme jen služebníci, učinili jsme to, co jsme byli povinni učinit!“* (L17,10).

David Tonzar
biskup a předseda komise